

Noget i Forudsætningen; lader os antage, at der er Noget, som forholder sig anderledes, end vi hidtil antog, at Studenes Antal f. Ex. ikke er saa stort, men en Deel mindre; lad det f. Ex. være 80,000. Saa er det for det Første klart, at Følgen deraf efter al mulig Rimelighed vil blive en ikke ringe Forøgelse i Transportomkostningerne paa Jernbanen. Den Jernbane, som efter den før nævnte Forudsætning kunde staae sig ved og kunde faae et rimeligt Udbytte ved at transportere Studene for 5 Rd. pr. Stuk, vil sandsynligviis blive nødsaget til at sætte Prisen noget op, naar der kun transporteres 80,000 Studer paa den. Lader os imidlertid foreløbigt forudsætte, at denne Forøgelse af Prisen dog kun er 1 Rd. eller 9 Mk. pr. Stuk, der er saa dog endnu et ikke ringe Beløb tilbage som virkelig Nettogevinst for Studeopdrætterne, og Jernbanens productive Evne er altsaa dog ingenlunde tilintetgjort, men kun formindstet. Den vil formindstes accurat i samme Forhold, som den Priis, for hvilken Jernbanen fornuftigviis kan transportere det ringere Antal Studer, mere og mere nærmer sig til det Beløb, som Studeopdrætteren overhovedet kan staae sig ved at give for at faae sine Studer transporterede paa Jernbanen. Det kunde jo hændes, at Jernbanen til Skyende og Sidst maatte betinge sig en saadan Priis, at Studeopdrætteren vilde sige: „Nei, tusind Tak! saa lader jeg hellere mine Studer gaae paa deres Fødder; det have de gjort tidligere, og det veed jeg, hvad er. Vil Du have 12 Rd. for at transportere en Stud, saa lader jeg mine Studer gaae ligesom tidligere og finder mig i de tidligere Omkostninger og Tab til et Beløb af 10 Rd., thi det er dog altid bedre.“ Hvis nu dette indtraf, saa er det aabenbart, at Studeopdrætterne vilde være i samme Stilling som tidligere, før Jernbanen blev anlagt, og det vilde kun være de arme Capitalister, de velvillige Medborgere, som havde gjort Regning paa en frugtbar Anvendelse af deres Capitaler i Jernbanen, som bleve aldeles ødelagte, idet de ikke mere fik en eneste Stud at see paa deres Bane — jeg forudsætter jo for Dieblisset, at det kun er en Studbane og ikke noget som helst Andet. Naturligviis vilde disse Medborgere i saa Fald

ikke være saa taabelige, fordi det ikke gaaer dem godt, aldeles at opgive ethvert Haab om dog at faae Noget ud af deres Penge. De vilde meget mere begynde at tinge, og de vilde sige: „Vi vilde hellere transportere Studene med Tab end aldeles ikke transportere nogen Stud, og vi vilde altsaa sætte Prisen ned f. Ex. til 9 Rd. pr. Stud.“ De vilde derved sandsynligviis igjen faae Studene til at blive transporterede paa Banen, idet der da endnu vilde være en rigtignok forholdsvis meget ringe Gevinst herved tilbage for Studeopdrætterne, som tidligere havde haft den store Gevinst, og som i den Retning havde været Repræsentanter for det i national-oeconomisk Henseende betheliger Udbytte, som man havde tilstøttet ved den hele Entreprise. Denne Gevinst vilde imidlertid altsaa være overordentligt meget formindstet og efterhaanden borte ned til et Minimum, og der vilde paa den anden Side, hvad man vel maa lægge Mærke til, indtræde et oeconomisk Tab for alle dem, der havde sat deres Penge i Banen, der var større end hiin Gevinst. Idet de nemlig bleve nødsagede til at nedsætte deres Forbringelse til 9 Rd. for Transporten af en Stud, medens de maastee, for at faae den sædvanlige Rente af deres Penge, skulde have 14—15 Rd. derfor, vilde de lide et Tab, som var større, end at det kunde opveies ved den Gevinst, som de Andre, der havde Studene, fik. Det er dette, som man skal lægge Mærke til. Selv om man vil afveie Tab og Gevinst i det Hele og ikke bryde sig om, fra hvem Pengene komme, og til hvem de gaae, saa vil man, naar det kommer dertil, at Jernbanen ikke længere kan bære sig, men at det Tab, der lides for de Capitaler, der ere anlagte i Jernbanen, er større end den Gevinst, der opnaaes for dem, der bruge Jernbanen, være kommen ind paa den Production, som gaaer ud paa at producere Marker af Dalere. Man vil da være kommen til en Production, hvor man vel endnu stedse kan sige, at man anvender sine Penge productivt, men hvor en nærmere Undersøgelse dog vil vise, at det er en meget uheldig Productivitet.

Jeg behøver nu ikke at sige, at saadanne Forhold ikke fremkomme under den frie Con-